

Кушал И. Н.

Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля

ОЦЕНИВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА

Резюме

В статье проанализированы сущность и проблемы реализации налоговой политики государства. Проанализировано влияние налоговой нагрузки на осуществление предпринимательской деятельности, доходы и социальную защиту населения. Определены критерии и проведен их основательный анализ. Предложены эффективные направления оптимизации системы налогообложения на основе полученных в результате исследования выводов.

Ключевые слова: налоговая политика, эффективность, критерий, налоговая нагрузка, налоговый потенциал.

Kushal I. M.

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

ASSESSING SOCIO-ECONOMIC EFFICIENCY OF TAX POLICY OF THE STATE

Summary

The article considers the essence and problems of implementation of tax policy of Ukraine. Analyzed the influence of tax burden on entrepreneurial activity, income and social protection of the population. Grounded the criteria of tax policy and carried out their detailed analysis. Proposed indicators for assessing socio-economic efficiency of tax policy and ways of optimization of taxation system on the basis of the resulting research findings.

Keywords: fiscal policy, efficiency, criterion, tax burden, tax capacity.

УДК 336.717

Омельченко О. І.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКУ

Досліджено основні точки зору вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів на сутність поняття «ресурсний потенціал», його особливості та характерні риси, визначено відмінність від інших понять. Запропоновано систему управління ресурсним потенціалом банку. За допомогою структурно-функціонального моделювання подано деталізований процес управління ресурсним потенціалом банку.

Ключові слова: банк, моделювання, ресурсна база, ресурсний потенціал, система, управління.

Постановка проблеми. Стабільний розвиток банківської діяльності значною мірою залежить від рівня достатності ресурсного потенціалу. В умовах гострої конкурентної боротьби та зміцнення ресурсних позицій дослідження ресурсного потенціалу банку є вимогою, яка дозволить забезпечити прибутковість та підвищити його конкурентоспроможність у порівнянні з іншими учасниками фінансового ринку.

Успішна діяльність банків на ринку банківських послуг залежить від якісного та ефективного вирішення питання формування ресурсів, використовуючи правильні методи банківського менеджменту, що перевірені світовим досвідом та практикою. А відповідність методів і способів залежить від правильного розуміння сутності ресурсного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика сутності та процесу управління ресурсним потенціалом приділяється увага у працях таких українських і зарубіжних науковців та практиків, як: І. Федосік, Л. Васюренко, А. Єпіфанов, М. Алексеєнко, З. Васильченко, А. Вожжов, В. Геєць, І. Лютий, В. Міщенко, А. Мороз, М. Савлук, Т. Смовженко та ін. Завдяки їх розробкам теорія і практика механізму формування,

розміщення і управління банківськими ресурсами набули сучасного наповнення й розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах постійних змін, що відбуваються у кон'юктурі на ринку банківських послуг, недостатньо дослідженими залишаються питання визначення методичних підходів до оцінки та управління ресурсним потенціалом банків для виконання цілей банківської системи з точки зору її стабільності та конкурентоспроможності.

Мета статті полягає в уточненні визначення сутності поняття ресурсного потенціалу банку та основних характерних рис, а також у формуванні системи управління ним.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ресурсний потенціал – це основа діяльності будь-якого банку, оскільки від його структури та умов формування залежать масштаби діяльності банку та розмір отриманого прибутку. І хоча термін «ресурсний потенціал» є найбільш уживаним в банківській практиці, однак єдиного підходу до визначення цього поняття досі немає [1, с. 291].

Деякі вітчизняні та іноземні автори розкривають сутність банківських ресурсів через проведення пасивних операцій, суть яких полягає у

залученні різних видів вкладів, одержанні кредитів від інших банків, емісії власних цінних паперів, а також проведенні інших операцій, внаслідок яких збільшуються ресурси банку [2, с. 206]. Інші вчені взагалі пропонують ототожнювати ресурсний потенціал з ресурсною базою.

Отже, наукове розуміння цього поняття досить неоднозначне (табл. 1).

Сьогодні термін «ресурсний потенціал» широко застосовується в різних галузях і характеризує різні об'єкти економіки. Підхід науковців до проблеми визначення ресурсного потенціалу банку значною мірою залежить від розуміння його сутності. Дана категорія досить складна, багатогранна, потребує детального вивчення і тлумачення. В економічній літературі залежно від цілей аналізу або досліджень окремі науковці дають різні тлумачення категорії «ресурсний потенціал». Багато авторів, таких як А. Єпіфанова, І. Сало, А. Вожжов, В. Коваленко та ін., надають визначення ресурсного потенціалу банку, в основі якого покладено сукупність власних, залучених та позикових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні. Визначення є досить змістовним, але не охоплює всі складові ресурсного потенціалу банку.

Л. Васюренко та І. Федосік вважають, що провідну роль серед усіх елементів ресурсного потенціалу банківської установи займають фінансові ресурси, що є вирішальними при їх формуванні [6; 10, с. 60]. Тому автори Л. Васюренко та І. Федосік, вивчаючи ресурсний потенціал комерційних банків, основну увагу приділяють саме фінансовим ресурсам як основній його складовій. Проте це визначення не розкриває повністю сутності ресурсного потенціалу банку, необхідно конкретизувати його та доповнити.

На думку І. Барилюк, ресурсний потенціал банку – це сукупність усіх видів ресурсів, які здійснюють вплив на діяльність окремого банку – фінансових, матеріальних, трудових, технічних, організаційних, інформаційних, просторових [2, с. 210]. Однак ресурсний потенціал банку

визначається, по-перше, не просто сукупністю банківських ресурсів і можливостей їх формування, а їхньою органічною єдністю. По-друге, у визначенні поняття «ресурсний потенціал банку» зазначається також, що потенційні можливості залучення і запозичення ресурсів реалізуються внаслідок проведення ефективної банківської діяльності. У такому разі під ефективною банківською діяльністю треба розуміти таку діяльність, унаслідок якої збільшується коло клієнтів і якість послуг, наданих банком, зростає його прибуток та забезпечується оптимальне поєднання ліквідності й дохідності банківських операцій.

Виходячи з цього, ресурсний потенціал фінансової установи характеризує сукупність її можливостей і має на увазі наявність чинників, що визначають силу, джерела, кошти, запаси та інші резерви, які можуть бути використаними в економічній діяльності. З іншої точки зору, ресурсний потенціал банку визначається якістю та кількістю коштів, які має в своєму розпорядженні установа, кваліфікацією персоналу, інноваційними, інформаційними і фінансовими можливостями [1, с. 293].

Дуже часто серед науковців поняття «ресурсна база» банку та «ресурсний потенціал» отожднюються. Якщо підтримувати погляд вченого Г. Панасенко на ресурсний потенціал та визначення ресурсної бази, надане М. Алексеєнком, тоді це ототожнення є виправданим, оскільки в обох випадках маються на увазі тільки фінансові ресурси [1, с. 20].

На нашу думку, поняття «ресурсний потенціал» є ширшим за значенням від «ресурсної бази» й охоплює не лише фінансові, але й інші види ресурсів, які забезпечують функціонування банківської установи, тому ставити знак рівності між цими двома поняттями не зовсім коректно. Крім цього, ресурсний потенціал може характеризуватися не лише показниками зростання та нарощення, існує ймовірність зниження значення ресурсного потенціалу до нуля чи від'ємного числа у випадку негативного прояву факторів внутріш-

Таблиця 1

Точки зору науковців щодо визначення поняття «ресурсний потенціал»

Автор	Визначення
А. Єпіфанова, Н. Маслак І. Сало [3, с. 210]	Це сукупність власних, залучених та позикових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні і використовуються на його розсуд для здійснення банківської діяльності
А. Вожжов [4, с. 80]	Сукупність власних, залучених та позикових коштів, що акумульовані, і коштів, які можуть бути потенційно залучені банком; потенційними можливостями установи формувати свої ресурси; максимальним обсягом ресурсів, які банк може залучити на фінансовому ринку
В. Коваленко [5, с. 130]	Власні кошти і кошти, залучені банком у результаті здійснення інших пасивно й активно-пасивних операцій банків
Г. Панасенко [1, с. 291]	Це грошові надходження з різних джерел, що набувають форми власного і позикового капіталу, а також доходів, які генеруються банком та призначені для задоволення фінансових потреб суб'єктів економіки, виконання фінансових зобов'язань банку, відшкодування витрат за залученими коштами та отримання комерційного прибутку
Дж. Барні [1, с. 292]	Ресурси, що знаходяться у його розпорядженні та забезпечують ефективне функціонування
І. Барилюк [2, с. 210]	Сукупність усіх видів ресурсів, які здійснюють вплив на діяльність окремого банку – фінансові, матеріальні, трудові, технічні, організаційні, інформаційні, просторові
Л. Васюренко [6, с. 59]	Сукупність усіх фінансових коштів банку, що знаходяться в безпосередньому його розпорядженні, і коштів, які можуть бути потенційно залучені банком у результаті проведення ефективної повномасштабної банківської діяльності або прирощені чи втрачені в разі проведення активних операцій
М. Савлук [7, с. 90]	Це потенційні можливості банку формувати свої ресурси
Н. Волик [8, с. 270]	Це максимум ресурсів, які банк може залучити на фінансовому ринку
О. Заруба [9, с. 5]	Грошові ресурси, котрі становлять основу усіх видів активних операцій, продажу продуктів, послуг, що надаються комерційними банками, та сукупність коштів, які є власністю банку або перебувають у його розпорядженні та протягом певного часу використовуються на власний розсуд

нього чи зовнішнього середовища. Г. Панова вбачає відмінність між ресурсною базою та ресурсним потенціалом у тому, що не всі акумульовані банком кошти вільні для проведення активних операцій [11, с. 400]. Автор акцентує увагу на тому, що існує частка обов'язково зарезервованих коштів, які продовжують бути базою для зростання активів, тільки не інвестицій чи кредитів, а залишків коштів в касі чи на кореспондентських рахунках Національного банку України.

О. Заруба для розкриття сутності ресурсного потенціалу вводить термін «ресурсне забезпечення банку», під яким розуміє грошові ресурси, котрі становлять основу усіх видів активних операцій, продажу продуктів, послуг, що надаються банками, та сукупність коштів, які є власністю банку або перебувають у його розпорядженні та протягом певного часу використовуються на власний розсуд. Виходячи з цього, ресурсний потенціал банку розкривається через процес оптиміза-

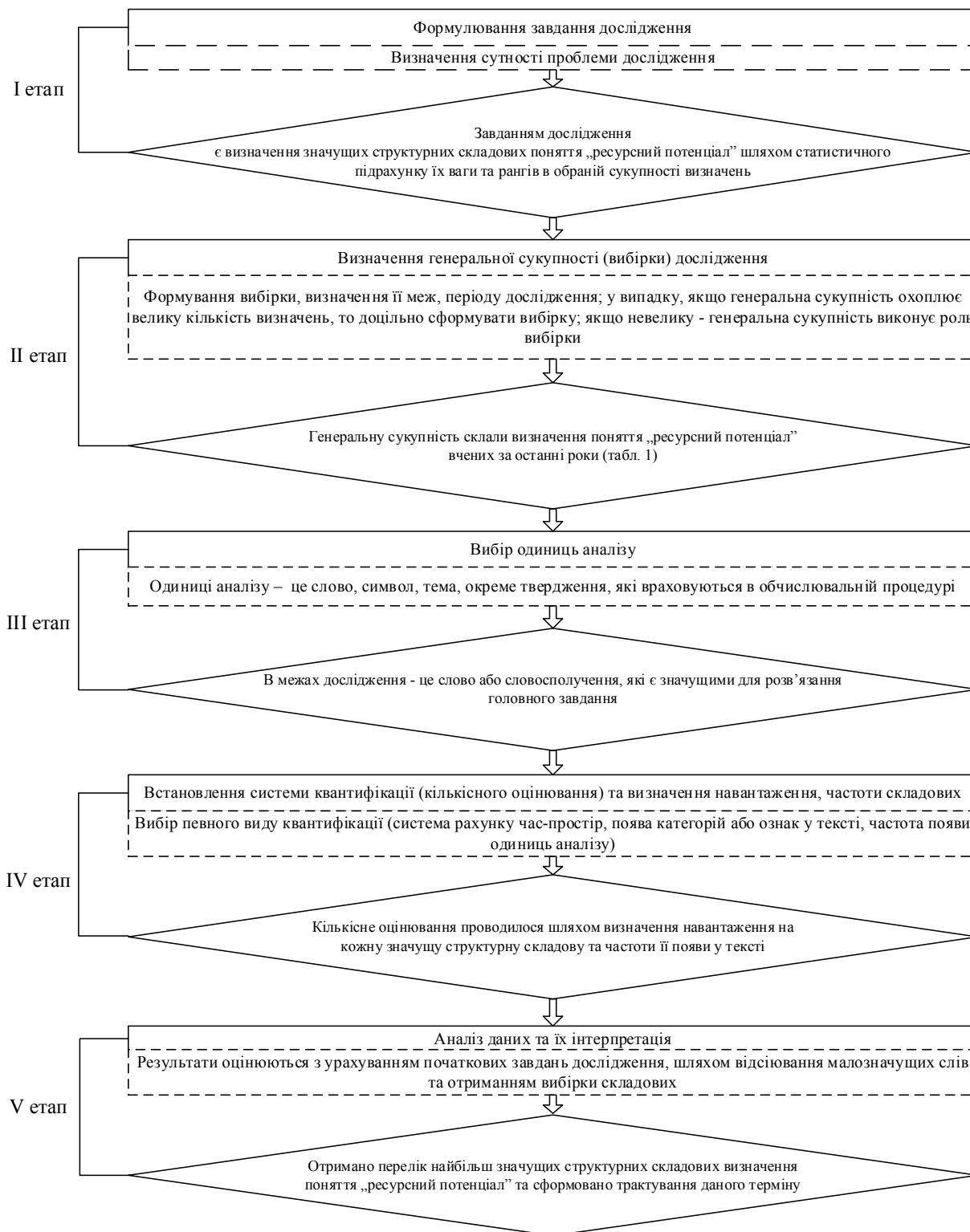

Рис. 1. Алгоритм визначення сутності поняття «ресурсний потенціал» з використанням контент-аналізу

ції ресурсного забезпечення банку, сутність якого полягає у раціональному залученні та запозиченні ресурсів та їх розміщенні у найприбутковіших напрямках діяльності банку [9, с. 20].

Як видно з таблиці 1, існує багато прикладів та визначень ресурсного потенціалу банку, які однакові за суттю, але різні за змістом, адже кожен автор по-різному його трактує. З урахуванням загального механізму здійснення кількісного контент-аналізу, особливостей сфери його застосування, згідно поставлених автором завдань дослідження, був розроблений алгоритм проведення аналізу сутності поняття «ресурсний потенціал» (рис. 1).

У прямокутних рамках наведено назви етапів аналізу та допоміжна пояснювальна інформація до кожного з них, а в ромбах – сутність процедур на кожному з етапів аналізу. На першому етапі аналізу було визначено головне завдання дослідження, яке полягає у визначенні значущих структурних складових поняття «ресурсний потенціал» шляхом статистичного підрахунку їх ваги (навантаження) та частоти згадування в обраній сукупності визначень. Результатом другого етапу контент-аналізу була сформована вибірка визначень вітчизняних та зарубіжних вчених сутності поняття «ресурсний потенціал» за останні роки. В межах третього етапу було визначено перелік одиниць аналізу – перелік значущих складових множини визначень аналізованого поняття. На четвертому етапі було розраховано навантаження кожної одиниці аналізу та частоту її згадування у множині визначень.

Враховуючи питому вагу (навантаження) та частоту згадування кожного зі складових елементів визначення, був відібраний ряд найбільш значущих елементів (навантаження яких більше 0,33 – вага одного елемента найменшого визначення та частота згадування найбільша), з яких побудовано абстрактну модель змістовного складу визначення поняття «ресурсний потенціал» (рис. 2).

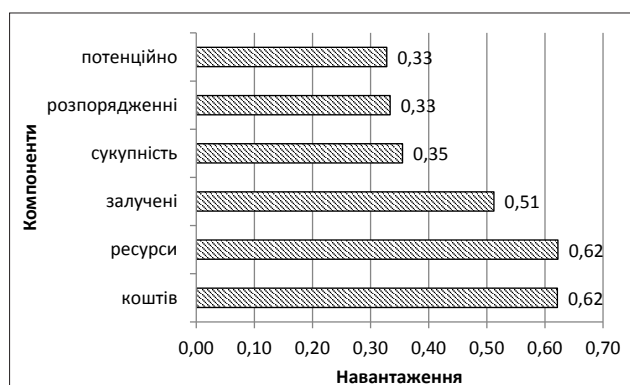

Рис. 2. Результат проведення контент-аналізу поняття «ресурсний потенціал»

На п'ятому етапі шляхом аналізу та інтерпретації отриманих результатів дослідження було сформовано визначення поняття «ресурсний потенціал банку», яке враховує переважну більшість значущих складових елементів, таким чином: «ресурсний потенціал банку – це сукупність усіх видів ресурсів, які знаходяться в розпорядженні банку і коштів, які банк може потенційно залучити внаслідок здійснення банківської діяльності». Дане визначення підкреслює і наявність, і розвиток ресурсного потенціалу, що надасть можливість при практичному використанні цього визначення формувати відповідну систему показників у межах

визначення стану як наявних ресурсів, так і прогнозування можливостей їх поповнення.

При розкритті сутності ресурсного потенціалу необхідно звернути на увагу на його складові. У функціональному аспекті елементами ресурсного потенціалу банку виступають такі його складові, як [12, с. 20; 13, с. 17]:

- фінансові ресурси – це сукупність усіх фінансових засобів банку, що перебувають у його безпосередньому розпорядженні;
- матеріально-технічна база, яка дозволяє забезпечити належні умови для роботи банківських працівників та якісного обслуговування клієнтів;
- інформаційний потенціал (сукупність методів, засобів, технологій та систем збору, обробки, передачі та використання інформації для забезпечення ефективної роботи банку за усіма напрямками її діяльності);
- кадровий (інтелектуальний) потенціал, що являє собою трудові ресурси, які повно та своєчасно задовольняють потреби банку у своїх знаннях, мають необхідний рівень кваліфікації й здібності до постійного навчання та самовдосконалення.

Для найповнішого розкриття поняття ресурсного потенціалу банку виділимо головні відмінності між поняттями «ресурсна база» та «ресурсний потенціал»:

- ресурсний потенціал включає усі види ресурсів, що впливають на діяльність банку, тому дане поняття є ширшим ніж поняття «ресурсна база»;
- ресурсний потенціал являє собою не тільки сукупність усіх банківських ресурсів і можливостей їх формування, а й їх єдність;
- ресурсна база є однією зі складових фінансового потенціалу банку;
- ресурсний потенціал – це фактична сукупність ресурсів у визначений момент часу та потенційна можливість залучення додаткових ресурсів на фінансовому ринку.

Отже, основна відмінність між поняттями «ресурсний потенціал» і «ресурсна база» полягає в тому, що під терміном «ресурсна база» найчастіше розуміють лише фінансові ресурси, не беручи при цьому до уваги інші види ресурсів. Ще однією особливістю є те, що у визначенні поняття «ресурсний потенціал» зазначається також і те, що потенційні можливості залучення ресурсів реалізуються внаслідок проведення ефективної банківської діяльності. В такому разі під ефективною діяльністю розуміється така діяльність, унаслідок якої збільшується коло клієнтів і якість надання послуг, зростає його прибуток і забезпечується оптимальне поєднання доходності та ліквідності банківських операцій.

Запропонований підхід до розкриття економічної сутності ресурсного потенціалу на відміну від існуючих визначень передбачає з'ясування структури, розширення переліку класифікаційних ознак, виділення властивостей та факторів формування ресурсного потенціалу з метою своєчасного, достатнього, ефективного та надійного забезпечення банків необхідними для їх функціонування та розвитку ресурсами.

Сьогодні ефективність діяльності банку значною мірою залежить від впровадження ефективної системи управління ресурсним потенціалом банку. Під системою управління ресурсним потенціалом банку розуміється структурно-функціональна цілісність, що постійно перебуває у процесі розвитку, необхідність якого викликано впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Вста-

новити елементи, необхідні для виконання функцій визначеної системи, та виявити взаємодію між ними доцільно за допомогою структурно-функціонального моделювання. Даний метод зосереджений на виявленні загального потоку інформації, її типізації, виділенні із великого масиву якісних та кількісних сторін явища найбільш суттєвих, важливих та вирішальних. На основі цього структурно-функціональне моделювання надає загальну картину функціонування досліджуваного об'єкту.

Процес моделювання системи починається з побудови контекстної діаграми, яка є вершиною

деревовидної структури діаграм і є найзагальнішим описом системи та її взаємодії з зовнішнім середовищем. Контекстну діаграму «Управління ресурсним потенціалом банку» наведено на рис. 3.

На контекстній діаграмі по центру знаходиться блок головної задачі, який відображає сутність моделі, мету її побудування та передбачає сукупність запитань, на які має відповідати модель.

Як було зазначено вище, ресурсний потенціал охоплює всі види ресурсів, тому управління ресурсним потенціалом банку повинно врахувати всі особливості бан-

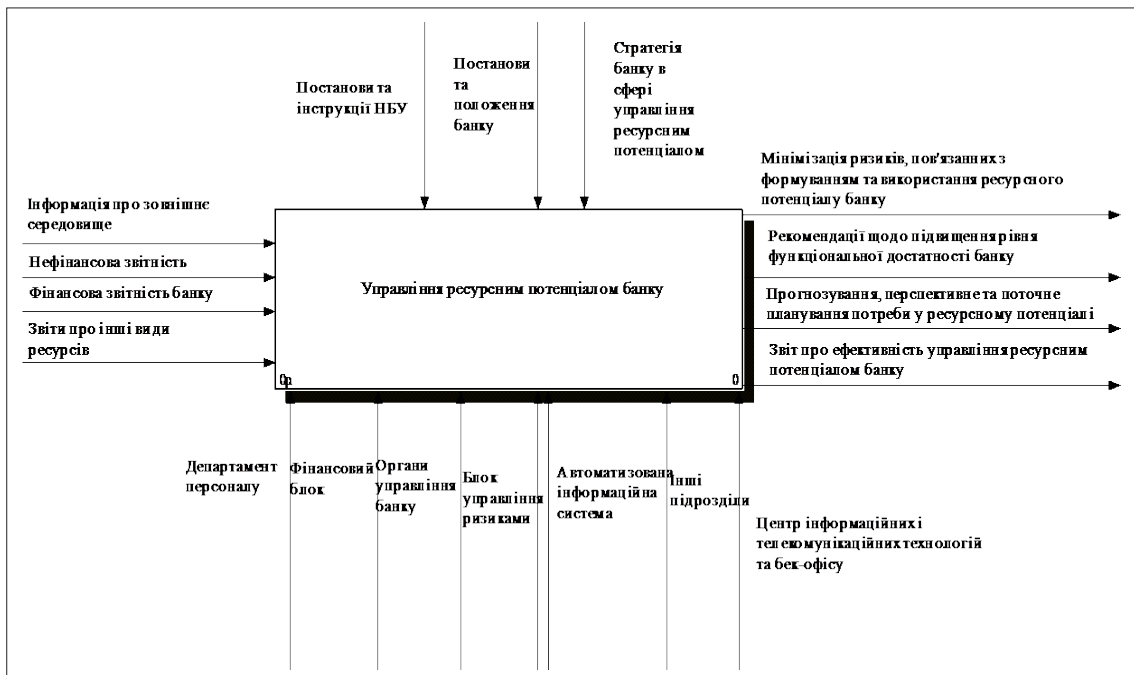

Рис. 3. Контекстна діаграма моделі «Управління ресурсним потенціалом»

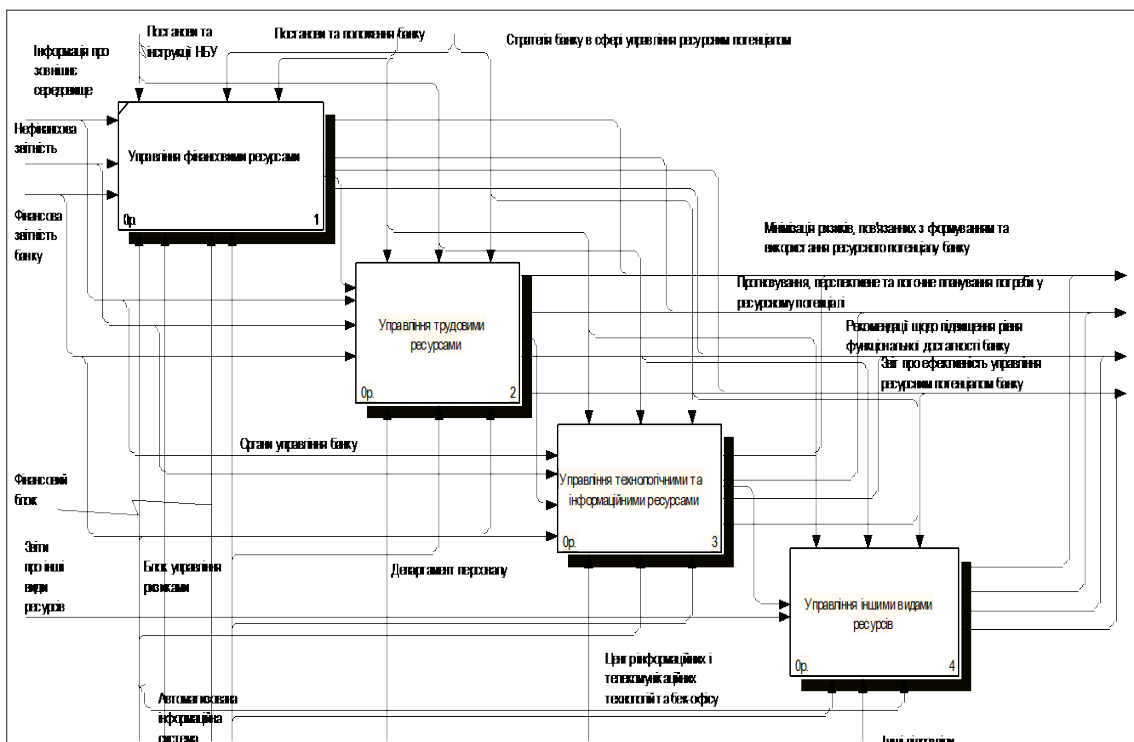

Рис. 4. Діаграма декомпозиції контекстної діаграми «Управління ресурсним потенціалом банку»

ківської діяльності. Як видно з рис. 3, входом даного бізнес-процесу є фінансова звітність банку, нефінансова звітність, інформація про зовнішнє середовище, звіт про інші види ресурсів. Вихід – об’єкт бізнес-процесу, котрий взаємодіє з зовнішніми бізнес-процесами та передає їм інформацію (ресурси), які є результатом виконання бізнес-процесу.

Для даної моделі на виході буде звіт про ефективність управління ресурсним потенціалом банку, що має бути розроблені керівником департаменту управління ризиками за допомогою застосування сучасних інформаційних систем, що забезпечує підвищення якості прийняття управлінських рішень щодо означеної предметної області з урахуванням таких управлінських обмежень, як нормативно-правова база.

Другим етапом моделювання бізнес-процесу є декомпозиція контекстної діаграми, тобто розбиття загального процесу на взаємопов’язані складові, що відображають формалізовану послідовність процесу управління ресурсним потенціалом банку з метою його подальшої оптимізації (рис. 4). Блоки на діаграмі зображують системні функції, а дуги – множину об’єктів системи. Блоки розташовуються на діаграмі відповідно до порядку їх домінування, тобто їх важливості щодо один одного. Дуги, що зв’язують блоки, зображують набори об’єктів і можуть розгалужуватися і з’єднуватися різними складними способами.

Як видно з рис. 4, декомпозиція контекстної діаграми ділиться на чотири функціональні блоки: управління фінансовими ресурсами; управління трудовими ресурсами; управління технологічними та інформаційними ресурсами; управління іншими видами ресурсів.

Основу функціонування банківської системи складають фінансові ресурси. Управління фінансовими ресурсами – це діяльність, що пов’язана із залученням грошових коштів вкладників та інших кредиторів, визначення розмірів та відповідної структури джерел грошових коштів. Від якості управління залежить досягнення поставле-

них стратегічних цілей банку, стабільність його розвитку та конкурентоспроможність.

Слід відмітити, що управління трудовими ресурсами не менш важливе для банку, ніж управління фінансами. Непродумана кадрова політика може спонукати керівників банку уникати ризиків у своїй діяльності, з тим щоб уникнути загрози звільнення, хоча більшість банків сплачують високу винагороду менеджерам банку саме за прийняття ризиків та прийняття відповідальних стратегічних рішень.

Поряд з фінансовими, матеріальними, кадровими та іншими ресурсами повинні бути ще й інформаційно-технологічні ресурси. Управління технологічними та інформаційними ресурсами забезпечує ефективність формування, зберігання та використання інформаційними та програмно-технічними потенціалами банку. Для ефективної роботи банку також необхідно звернути увагу на процес управління іншими видами ресурсів банку.

Усі складові ресурсного потенціалу сполучені між собою причинно-наслідковими зв’язками: кваліфікований та мотивований персонал, використовуючи розвинену інфраструктуру (інформаційні, технічні, матеріальні ресурси та ін.), забезпечує відповідної якості бізнес-процеси, останні, у свою чергу, сприяють задоволенню потреб клієнтів, досягненню конкурентних переваг банку на ринку та забезпечує привабливі фінансові результати діяльності. Оскільки банк – це установа, яка функціонує на ринку фінансових послуг як фінансовий посередник і акумулює тимчасово вільні кошти юридичних та фізичних осіб, то першочергового значення у формуванні ресурсного потенціалу банків набувають фінансові ресурси, які є основою ресурсного потенціалу банків. Тому доцільно розглянути процес управління фінансовими ресурсами (рис. 5).

Управління фінансовими ресурсами банку є одним із найважливіших механізмів роботи кожного банку, який спрямований передусім на досягнення довгострокових конкурентних переваг з урахуванням всіх факторів впливу внутрішнього

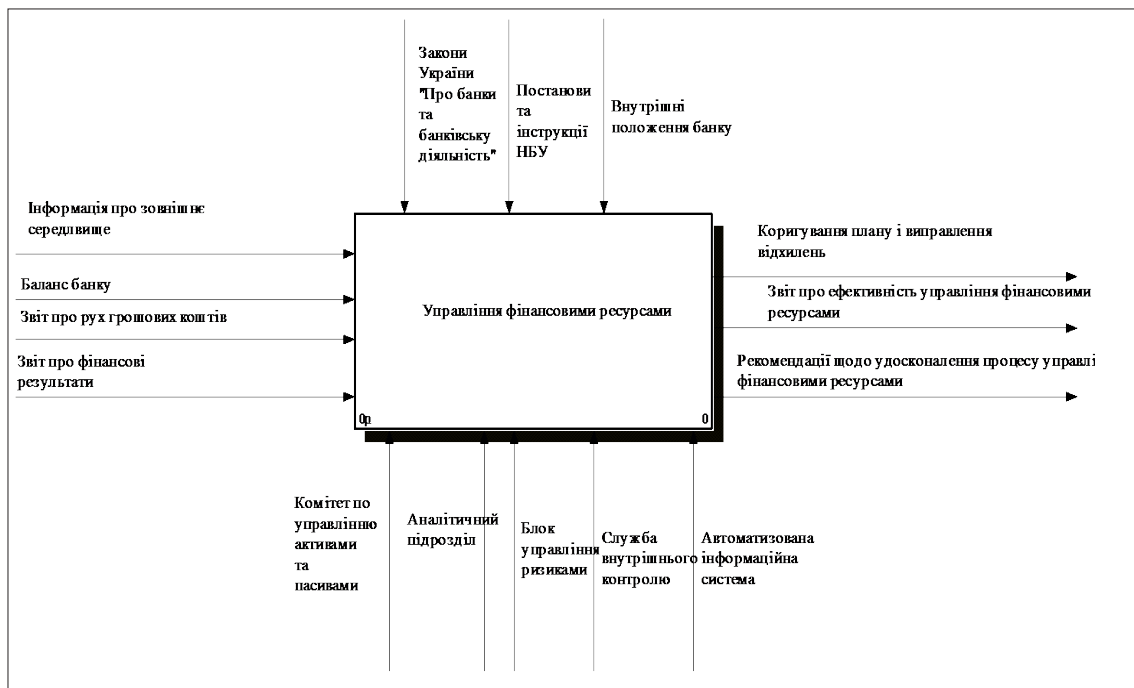

Рис. 5. Контекстна діаграма моделі «Управління фінансовими ресурсами»

та зовнішнього середовища. Щоб досягти цих конкурентних переваг, необхідні своєчасна оцінка й аналіз основних показників фінансового стану банку за конкретний період.

На другому етапі моделювання відбувається декомпозиція контекстної діаграми, результатом чого є діаграма, що відбиває структуру, тобто сукупність етапів процесу, що відображений контекстною діаграмою (рис. 6).

Згідно з проведеними дослідженнями, процес управління фінансовими ресурсами банку пропонується проводити у вигляді чотирьох послідовних етапів: планування формування та розподілу фінансових ресурсів; загальна оцінка фінансових ресурсів; контроль процесу управління фінансовими ресурсами.

Перший етап управління фінансовими ресурсами є планування формування фінансових ресурсів. Головний обов'язок фінансового планування полягає у визначенні альтернативних напрямків

та траєкторій розвитку банку, постановці цілей, розподілу ресурсів і всього того, що дає банку конкурентні переваги.

Одним із головних етапів управління фінансовими ресурсами банку є їх загальна оцінка. Цей етап дозволяє визначити забезпеченість фінансовими ресурсами. На основі результату проведення загальної оцінки ресурсного потенціалу банк отримує інформацію про стан фінансових ресурсів.

Третій етап дозволяє оцінити результативність функціонування системи управління фінансовими ресурсами та проводити заходи контролю щодо її діяльності. Кожен з виокремлених блоків можна розглянути детальніше і, відповідно, провести їх декомпозицію на складові (рис. 7).

Перший етап – прогнозування. Прогнозування, яке виступає як джерело необхідної інформації для розробки стратегії розвитку і цілей банку та як метод визначення кількісних характеристик розробленого стратегічного плану розвитку. Прогнозу-

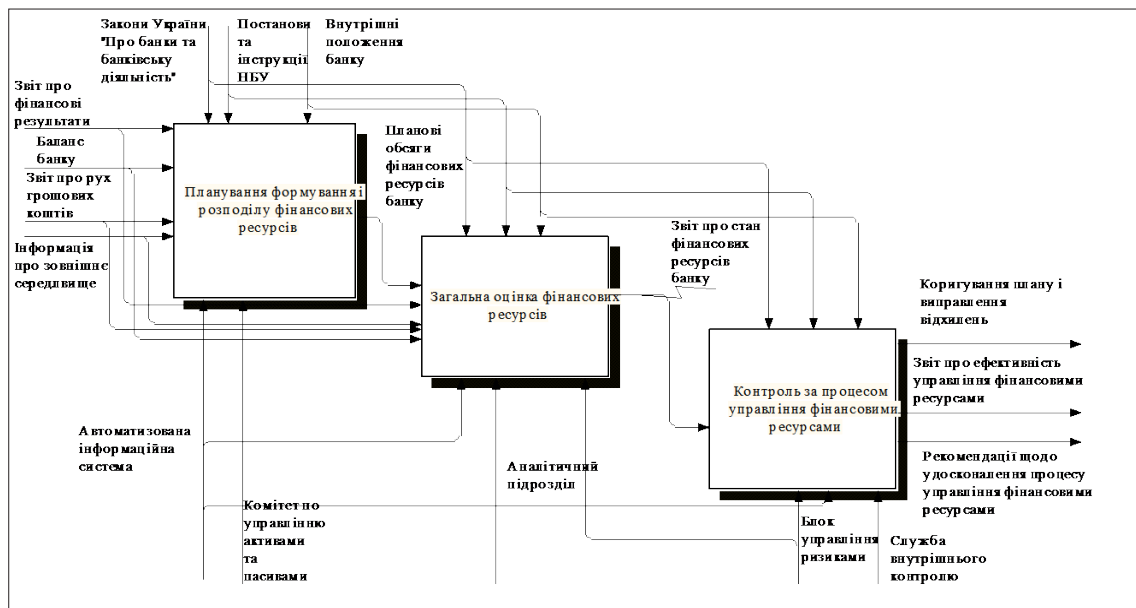

Рис. 6. Діаграма декомпозиції контекстної діаграми «Управління фінансовими ресурсами»

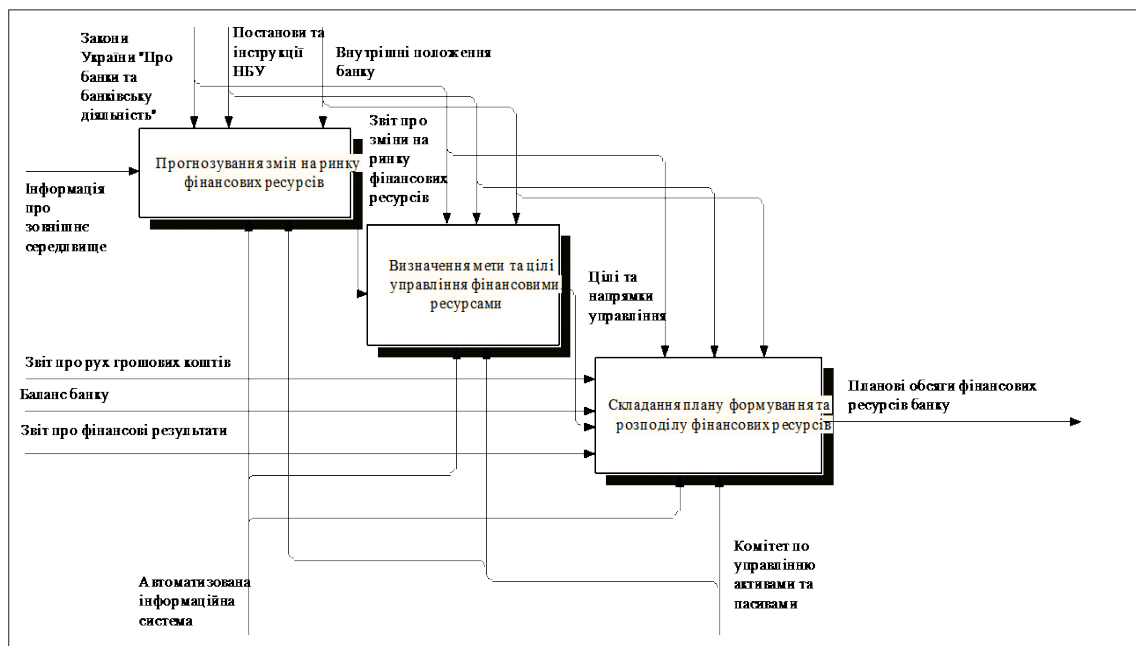

Рис. 7. Декомпозиція блоку «Планування формування та розподілу фінансових ресурсів»

вання включає в себе такі елементи: прогноз цін на фінансові ресурси; прогноз кон'юнктури фінансового ринку; прогноз попиту на фінансові ресурси; прогноз змін у складі зовнішніх факторів та ін.

Другим етапом процесу планування формування та розподілу фінансових ресурсів є визначення напрямків та цілей управління фінансовими ресурсами. Цілі управління фінансовими ресурсами формуються і встановлюються на основі загальної місії банку і певних цінностей і цілей, на які орієнтується вище керівництво.

Останнім етапом в процесі планування формування та розподілу фінансових ресурсів є складання плану, в якому визначено, яку кількість ресурсів необхідно залучити, або запозичити, потім розмістити і повернути за певний період – день, тиждень, місяць, рік. Отже, завданням банку є оптимальне планування вхідних та вихідних фінансових потоків.

Другим блоком в процесі управління фінансовими ресурсами є блок загальної оцінки фінансових ресурсів (рис. 8).

Можна провести його декомпозицію на чотири складові. Першим етапом загальної оцінки фінансових ресурсів банку є формування інформаційної бази. Цей етап передбачає процес збору, реєстрації та обробки всієї фінансової звітності з метою аналізу, оцінки забезпеченості фінансовими ресурсами та розробки напрямків підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Після цього етапу проводиться вибір методу аналізу та системи показників. Оцінка фінансових ресурсів банку може відбуватися за різними методиками в залежності від можливостей та особливостей кожного банку.

Наступний етап передбачає проведення оцінки фінансових ресурсів на підставі даних фінансової звітності банку та обраної на попередньому етапі методики розрахунку. Підставою для проведення розрахунків є методичне забезпечення банку та нормативні документи, в яких подано загальний алгоритм розрахунку нормативів та дотримання загальних вимог цих показників. На основі результатів оцінки аналітичний підрозділ робить висно-

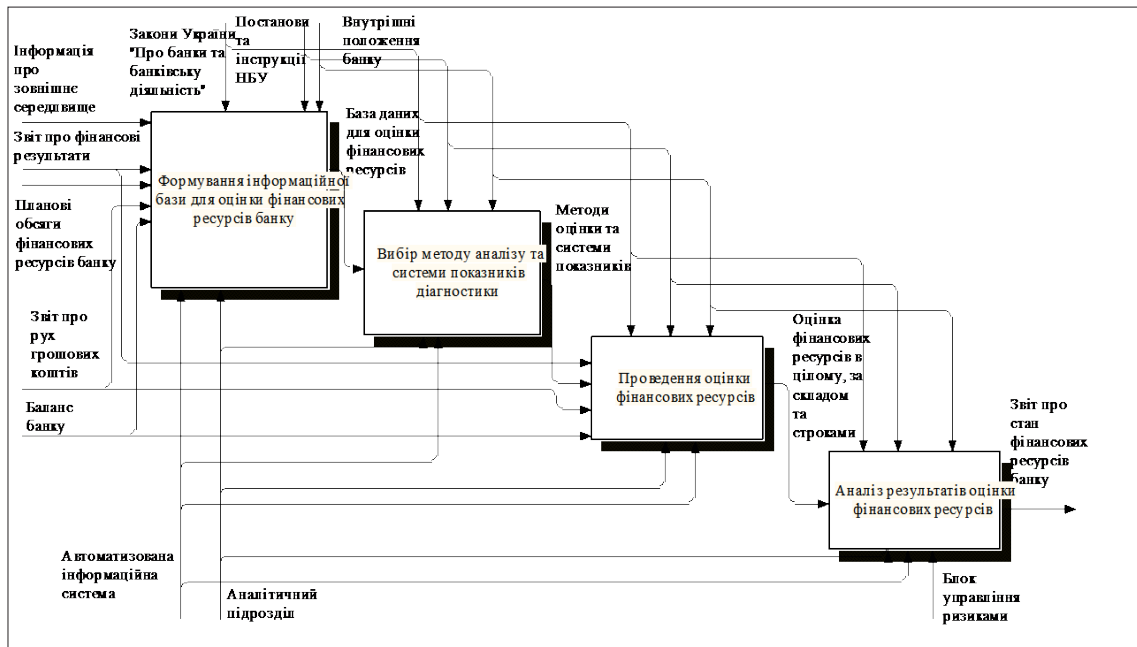

Рис. 8. Декомпозиція блоку «Загальна оцінка фінансових ресурсів»

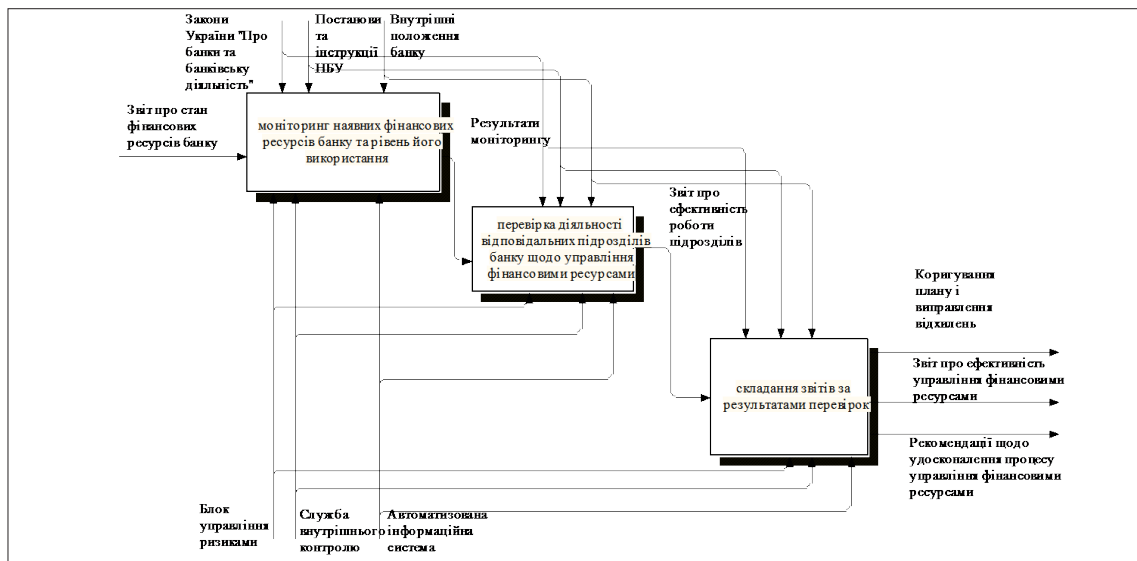

Рис. 9. Декомпозиція блоку «Контроль процесу управління фінансовими ресурсами банку»

вки та формує звіт про стан фінансових ресурсів.

Останнім блоком в процесі управління фінансовими ресурсами визначено блок моніторингу наявних фінансових ресурсів банку та рівень його використання. Його декомпозицію на чотири етапи подано на рис. 9.

Моніторинг наявних фінансових ресурсів та рівень його використання передбачає визначення відхилень від планових показників та встановлення причин. Відхилення від планів і завдань виникають тому, що процес досягнення цілей нелегкий. Причинами відхилення можуть бути різного роду непередбачені ситуації, які виникають в процесі виконання плану. За результатами моніторингу має бути застосований системний підхід до управління фінансовими ресурсами, який дозволяє розглядати процес управління як систему взаємопов'язаних елементів, заснованих на врахуванні властивостей системи, її складових і синергетичного ефекту, який при цьому може бути досягнутий.

Одним з факторів, що впливають на ефективність управління фінансовими ресурсами, є робота підрозділів банку, тому другим етапом процесу фінансового контролю є перевірка діяльності відповідальних підрозділів банку щодо управління фінансовими ресурсами. Даний етап забезпечує своєчасне виявлення порушень та недоліків у діяльності структурних підрозділів щодо управління фінансовими ресурсами та оцінку ефективності їх роботи.

Завершальним етапом буде формування звітності. Це представлення результатів контролю у вигляді звітності та формування пропозицій для прийняття оперативних та стратегічних рішень.

Таким чином, впровадження запропонованої структурно-функціональної моделі дозволяє ефективно організувати процес управління фінансовими ресурсами банку. Відображений поетапний процес управління фінансовими ресурсами дозволяє більш детально проаналізувати кожний етап, провести комплексну оцінку з урахуванням всіх чинників впливу та можливістю зміни складових процесу на попередніх етапах для покращення моделі функціонування.

Висновки. В результаті проведених досліджень можна зробити висновок, що моделювання бізнес-процесів – це ефективний засіб пошуку шляхів оптимізації діяльності банку, засіб прогнозування й мінімізації ризиків, що виникають на різних етапах життя банківської установи. Моделювання бізнес-процесів, що відбуваються у банку, допоможе значно підвищити ефективність управлінських рішень, які приймає керівництво банківською установою, підвищити рівень ліквідності капіталу, збільшити рівень дохідності, забезпечити необхідний рівень фінансової стійкості банку.

Отже, запропоноване управління ресурсним потенціалом банку та розроблена з урахуванням цього структурно-функціональна модель дозволяють керівнику департаменту управління ризиками уявити логіку проведення процесу управління ресурсним потенціалом, що сприятиме підвищенню якості прийняття управлінських рішень щодо зазначеної предметної області. Саме побудова структурно-функціональних моделей дозволяє виявляти недоліки в організації тих чи інших бізнес-процесів в організаціях та знаходити шляхи удосконалення даних процесів з метою більш ефективного їх функціонування.

Список літератури:

1. Панасенко Г.О. Синтезоване бачення поняття «ресурсний потенціал банку» в контексті розвитку економічної теорії / Г.О. Панасенко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.12. – С. 291–297.
2. Барилюк І.В. Теоретико-методологічні засади вивчення сутності поняття «ресурсний потенціал банку» / І.В. Барилюк // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА. – 2008. – № 19. – С. 205–213.
3. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків : [навч. посіб.] / [А.О. Єпіфанов, Н.Г. Маслак, І.В. Сало]. – Суми : Університетська книга, 2007. – 523 с.
4. Вожжов А.П. Процессы трансформации банковских ресурсов / А.П. Вожжов. – Севастополь : СевНТУ, 2006. – 339 с.
5. Коваленко В.В. Забезпечення функціональної достатності ресурсного потенціалу банку як передумова стабільного функціонування банківської системи / В.В. Коваленко, Ж.І. Торяник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наукових праць ; ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – Вип. 25. – С. 124–134.
6. Васюренко Л.В. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз : [монографія] / Л.В. Васюренко, І.М. Федосік. – Х. : ПП Яковлева, 2003. – 88 с.
7. Гроші та кредит : [підручник] / [М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.] ; за заг. ред. М.І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2001. – 602 с.
8. Волик Н.Г. Ресурсна база комерційних банків України: сучасний стан і перспективи розвитку / Н.Г. Волик, К.Г. Яценко // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2010. – № 6. – С. 270–274.
9. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит / О.Д. Заруба. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
10. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік. – Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 58–64.
11. Панова Г.С. Кредитная политика коммерческого банка / Г.С. Панова. – М. : Изд-во НФПК, ИКЦ «ДИС», 1997. – 462 с.
12. Панасенко Г. Способи та інструменти формування ресурсного потенціалу банку / Г. Панасенко // Банківська справа. – 2011. – № 1. – С. 32–50.
13. Барилюк І.В. Стратегічний підхід до формування структури ресурсного потенціалу банку / І.В. Барилюк // Формування ринкової економіки в Україні. – 2012. – Вип. 26. – Ч. 1. – С. 16–24.

Омельченко О. И.

Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнецца

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ РЕСУРСНЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ БАНКА

Резюме

Исследованы основные точки зрения отечественных и зарубежных ученых-экономистов на сущность понятия «ресурсный потенциал», его особенности и характерные черты, определено его отличие от других понятий. Предложена система управления ресурсным потенциалом банка. С помощью структурно-функционального моделирования представлен детализированный процесс управления ресурсным потенциалом банка.

Ключевые слова: банк, моделирование, ресурсная база, ресурсный потенциал, система, управление.

Omelchenko O. I.

Kharkiv National University of Economics named after Semen Kuznets

FORMATION OF THE SYSTEM OF MANAGEMENT OF BANK RESOURCE POTENTIAL

Summary

The article investigates the basic point of view of domestic and foreign scientists and economists on the essence of the concept of resource potential, its features and characteristics. Also its difference from other concepts is defined. The system of management bank resource potential is presented. Detailed process of management of bank resource potential is presented by the structural and functional simulation.

Keywords: bank, modeling, resource base, resource potential, system of management.

УДК 339.7–021.387

Смолова Я. О.

Українська академія банківської справи

РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНИХ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД НАДНАЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Визначено та досліджено основні інституційні органи наднаціонального регулювання фінансової стабільності. Проаналізовано головні методологічні аспекти діяльності міжнародних організацій у сфері стабільності фінансової системи. Розглянуто основні недоліки наявної міжнародної інституційної структури регулювання фінансової системи.

Ключові слова: фінансова стабільність, міжнародні організації, міжнародна фінансова система.

Постановка проблеми. Економічна глобалізація, що проявляється в постійно зростаючій взаємозалежності фінансових ринків, робить регулювання фінансової стабільності більш комплексним та складним питанням, тому необхідність наднаціонального регулювання стабільності фінансової системи є незаперечним фактом. Проте на сьогодні воно знаходиться на своєму початковому етапі розвитку та потребує подальшого дослідження з метою його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню наднаціонального регулювання фінансової стабільності присвячено багато наукових робіт серед зарубіжних науковців та значно менше серед вітчизняних. Зокрема, дану проблематику розглянуто в працях таких вчених, як А. Керн, Г. Шиназі, А. Фалюта, Е. Кроккет, Дж. Чент, Е. Девіс, В. Міщенко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених зазначеній темі, теоретичні аспекти інституційних та методологічних засад регулювання міжнародної фінансової стабільності є все ж недостатньо дослідженими.

Мета статті полягає у дослідженні та систематизації теоретичних аспектів інституційних та методологічних основ наднаціонального регулювання фінансової стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Велика кількість міжнародних організацій відіграла значний вплив в становленні та розвитку міжнародного фінансового регулювання. Діяльність таких організацій спрямована головним чином на встановлення міжнародних стандартів пруденційного нагляду з метою уникнення фінансової дестабілізації, викликані лібералізацією та дерегулюванням фінансових ринків. Більшість із них не мають юридичного статусу міжнародних організацій, і тому вони не є правоздатними для прийняття «жорстких» законів, а лише надають рекомендації. Вони організовані як форуми, на яких уповноважені органи з фінансового регулювання провідних розвинених країн та деяких країн, що розвиваються, зустрічаються на добровільній основі для обміну інформацією з метою розробки правових рекомендаційних міжнародних стандартів, правил та кодексів поведінки з метою мінімізації системного ризику міжнародної фінансової системи [1, с. 79–80].

Вважається, що саме Міжнародний валютний фонд (МВФ), що був створений у 1945 р. та об'єднує 188 країн світу, є центральною установою в формуванні міжнародної економічної політики. Основне завдання МВФ полягає в забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи, системи обмінних курсів і міжнародних роз-